

BDIO
IS

INSTITUTIONES

PHILOSOPHICAE

GENERALIS RERUM INDEX.

DE DEO: existentia Dei ineluctabiliter demonstrata; natura Dei philosophicè observata.

DE ANIMA HUMANA: ipsius Spiritualitas, Immortalitas, Libertas, Facultates naturales.

DE ANIMA BELLUINA: ipsius natura, tum à Spiritu, tum à Materia, essentialiter diversa.

DE RELIGIONE ET DE MORIBUS: ubi dupli sectione explicantur & demonstrantur fundamentalia omnia Religionis & Morum principia.

DE MATERIA METAPHYSICE SPECTATA: ipsius essentia, sensibilitas, inertia, divisibilitas, homogeneitytas.

INSTITUTIONUM

PHILOSOPHICARUM

TRACTATUS QUARTUS.

DE DEO.

383. OBSERV. **E**XISTIT actù aliquid: nempe, existo ego qui me & cogitare & sentire sentio; existit Terra illa, qua gestor & nutrior; existit Aer ille, quem spiro; existunt illa Sydera, quibus irradior; existunt illi Plantæ, illa Bruta, illi Homines, quorum perceptionem quasi continuam experior.

Ego ab æterno existit Ens aliquod increatum, quod per essentialē suam exigentiam & energiam extiterit: alioquin nihil nunc & actū existeret.

Ens illud increatum, quod instinctu sentimus & ratione demonstrabimus esse idipsum quod Dei nomine intelligimus; quocum tot ac tantis relationibus connecti hominem necesse est, quo nihil dignius esse potest philosophica & religiosa humana mentis attentione; ecce tibi totum & unicum objectum fundamentalis hujus tractatus, in quo de existentia Dei & de natura Dei dupli sectione agemus.

SECTIO PRIOR.

DE EXISTENTIA DEI.

384. DEFINITIO Ut genuina & stabilis habeatur idea rei in hoc toto tractatu observandæ & expendendæ, utque inde

009705

amandetur & expellatur misera omnis æquivocationum cavillatio: nuntiamus & definimus *Dei* nomine, ubique à nobis formaliter & explicitè intelligi,

Substantiam increatam & creatricem; quæ ab æterno, per essentialiem suam exigentiam extiterit; & quæ, initio temporum, ceteris omnibus Substantiis existentiam dederit:

Substantiam in omni perfectionum genere infinitam; quæ omnem perfectionem intelligibilem in sua natura essentialiter includat; quæ intelligibilem omnem imperfectionem à sua natura essentialiter excludat:

Substantiam in natura sua spiritualem; quæ nihil sit illarum rerum quas percipiunt sensus; quæ in omni seipsa essentialiter differat à materia, ab energia materiae, à proprietatibus & modificationibus materiae: quæ eminenter in se contineat & possideat, quidquid est perfectionis in Natura visibili; ita tamen ut cum illa commune nihil habeat, prater relationem Creatoris, Motoris, Conservatoris, Dominatoris absoluti.

Atque idipsum est quod *Dei* nomine intelligit ipsemet *Atheismus*; qui potenti sue naturæ eloquio & potentiori sue rationis lumini perficrara fronte reluctando, talis substantię existentiam negare sustinet.

385. ADN. Omni argumentorum sensibilium simul & plausibilium genere edocebit & demonstrabit prior hæc tota sectio; existere in *Natura* visibili invisible aliquod principium, cui insit infinita intelligentia & infinita activitas; & quod nihil sit ex illa visibili *Natura*.

Fierine autem potest, ut Principium illud infinite intellectivum & activum non sit illud Ens increatum, non sit spiritualis illa & infinitè perfecta Substantia quæ modò definita est?

Repugnare evidenter concipitur, quod *Subjectum* infinitæ intelligentiæ & infinitæ potentiarum, non sit simul *subjectum* infinitæ sanctitatis, infinitæ omnis perfectionis.

Omnem à se divisionem excludit essentialiter. Infra-

nitum in genere perfectionis; chimericum est illud evidenter, si non sit unicum. (336).

386. COROL. Si existat Deus ille modò definitus: includit essentialiter ipsius natura, quidquid melius est habere quam non habere; excludit essentialiter ipsius natura, quidquid melius est non habere quam habere.

EXPL. Unde, ubi semel erit plenissimè demonstratum, quod illud Ens spirituale & immateriale & increatum non sit aliquid fictitium; quod tale Ens manifestam & indubitatam habeat in natura visibili existentiam; facile erit definire ac determinare utrum tamè ac tamè proprietatem includat aut excludat ipsius natura: quandoquidem in eo tota consistet controversia, ut expendatur & judicetur meliusne sit tamè habere quam non habere proprietatem.

Ad posteriorem hujus Tractatus Sectionem, ubi agetur de *natura Dei*, relativum est istud corollarium.

387. ADN. Existere Deum illum, existere Substantiam illam spiritualem, increatam & creatricem; clamat *Natura*, demonstrat *Ratio*, persuasum habuit omnibus sæculis & locis hominum generalitas.

Dei ejusdem existentiam negare aut in dubium vocare non erubuerunt, variis sæculis & locis, superbiora quædam *Ingenia*: ut ab irreligiosa illa opinione, aliquam sibi celebritatem parerent; tum apud eos quorum interesset nullum esse Deum scelerum vindicem; tum apud eos quos à communi hominum sensu dissentire juvat, & quibus minor est veritatis quam singularitatis amor.

Hinc, quid excogitatum sit ad impugnandam illam Dei existentiam, & quibus omnis generis demonstrationibus certa fiat & inconcussa stet illa Dei existentia, dupli- ci articulo edocere aggredimur.

ARTICULUS PRIOR.

ABSURDA ATHEISMI SYSTEMATA.

388. DEF. Explicitè aut implicitè *Atheus* est, quisquis negat existere Deum, Naturæ visibilis auctorem & creatorem. Hinc ab Athæo discrepat *Deista*: prior existentiam Dei, posterior Dei providentiam negat.

I. Juxta *Atheum*, nihil aliud est *Natura visibilis*, animata aut inanimata, intelligens aut non intelligens, nisi fortuita quædam substantiarum materialium congeries; cuius omnia constitutiva physica sunt ab æterno existentia, cujus omnes leges sunt necessariae & immutabiles, cuius compages & ordinatio & harmonia à cæco casu tota emanat.

Nullus est in visibili Natura invisibilis Deus, qui ipsam crearat, qui ipsam ordinarit, qui ipsi dominetur: aut si quis est in ipsa Deus, vel nihil aliud est ille Deus præter Naturam ipsam visibilem; vel si quid aliud est, nulla ipsi auctoritas, nulla actio est, in res ipsas visibles.

II. Juxta *Deistam* (*), existit in visibili Natura, invisibilis aliquis Deus; qui sit increatus, qui sit unicus, qui sit ab omni substantiâ & modificatione materiali distinctus; qui fuerit & Mundi & Hominis primitivus auctor & conditor: ita tamen ut Mundum hunc aspectabilem, generalibus & necessariis quibusdam legibus ab ipso sanctis regendum & conservandum tradiderit; Hominem vero ipsum, Rationis suæ imperio & dictamini totum permise-

(*) NOTA *Deista* & *Teista* sunt duæ voces ex se penitus synonymæ, quibus sensum diversum dat aliquando Scholarum usus. Prior eos semper exprimit Philosophos qui Dei providentiam negant, dum existentiam admittunt: posterior iis applicatur interdum Philosophis, qui Atheis simul & Polytheistis oppositi, Dei admittunt existentiam, nec negant providentiam.

EXISTENTIA DEI. *Atheismus.*

rit; nulla jam utrique aut alterutri providentia invigilans.

Porrò, evidens est sub Deo omni providentia destituto, non minus effrænem dari humanis cupiditatibus licentiam, quam sub Deo nullo; ac proinde, non minus existiosum esse humanis moribus Deismum, quam ipsum Atheismum. Irreligiosam Deistarum opinionem alibi confutabis: de irreligiosis Atheorum deliriis hic unicè agitur.

III. Fabulosi instar Protei, omnes induit figuræ Atheismus: ita tamen ut nunquam propriam exuat naturam, quæ in eo tota est ut Naturæ visibili omnem auctorem ab ipsa distinctum, ut Homini supremum omnem dominatorem adimat. Varias omnes ipsius metamorphoses complectetur triplex Atheismi genus; scilicet, Epicureum, Spinozanum, Tellamedeum.

In favorem triplicis illius opinionis militare videntur generales quædam Difficultates, quæ eò omnes perinde tendunt ut dubiam faciant Dei existentiam; & quæ simul omnes solventur, ubi demonstratam Dei existentiam vindicabimus à variis sophismatibus ipsam impugnare destinatis.

Inanem ponere operam videntur nobis ii Philosophi, qui disputando contendunt utiliorem esse & legitime Auctoritati & bona Politia & humanæ Societati, doctrinam Theistarum quam Atheorum, tum quia rem nemini sano dubiam quasi in problema vocant, sine ulla necessitate aut utilitate; tum quia legitimum credendi motivum apud sanos nunquam esse potest, *utilitas rei creditæ*.

SYSTEMA EPICURI.

389. EXPL. Primus ab Orbe Deos expellere, systematica impietate, tentavit Epicurus, Atheniensis Philosophus. Quadruplici quasi fundamento innititur impium ejus de Mundi origine systema; scilicet, *Atomis æternis*, *Motu perenni*, *infinitio Vacuo*, *cæco Casu*. Inde Terræ nostræ, iude cœlestium omnium Globorum genesis.